

ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ,

Утвърдено със Заповед № 949/1.07.2020 г.

на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

за присъждане на научната и образователна степен „доктор“

професионално направление:

3.6. Право - Гражданско и семейно право

РЕЦЕНЗИЯ

от **д-р ТАНЯ НИКОЛОВА ЙОСИФОВА**

доцент по Гражданско и семейно право в Правно-историческия

факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“

председател на научното жури за публична защита на дисертационния

труд на **Милен Руменов Ангелов**

**на тема „Ред за пътуване на дете в чужбина и последици от
неспазването му“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по научната специалност „Гражданско и семейно право“

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Милен Руменов Ангелов е роден на 24.02.1986 г. Завършил е специалност „Право“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2010 г. Докторант в редовна форма на обучение в катедра „Гражданскоправни науки“ на ПИФ при ЮЗУ „Неофит Рилски“ в периода 2016 – 2020 г. Водил е семинарни занятия като хоноруван преподавател в ПИФ на ЮЗУ по Облигационно право (2017-2018) и по Семейно и наследствено право (2019-2020). Положил е успешно всички изпити, предвидени в индивидуалния му учебен план.

Представеният дисертационен труд е в обем от 236 страници и включва увод, заключение, пет глави, използвана литература и приложения към изследването. Съдържанието на главите е разделено на параграфи и точки, означени с арабски цифри. Направени са 186 бележки под линия. Приложени са списък на научните публикации и библиография. Дисертантът има две публикации по темата на дисертацията – един доклад на английски език, публикуван в сборник от научни конференции и една статия в специализирано научно списание. Авторефератът отразява основните научни и научноприложни приноси на дисертацията.

I. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Трудът е посветен на актуален въпрос, който е регулиран от вътрешни и международни актове и предполага комплексен подход при изследването му. Авторът е анализирал значителен по обем материал. В цялото изложение излага и аргументира собствени възгледи. Достоинствата на труда са и в неговото практическо значение.

Структурата на дисертационния труд включва „Родителски права и задължения“ (**глава първа**), в която се съдържа преглед на правната уредба на родителските права и задължения в исторически аспект, права и задължения, засягащи личността на децата, упражняване на родителските права, включително при разделно живееене на родителите.

Във **втората глава**, озаглавена „Същност и характеристика на съгласието за пътуване на дете в чужбина“ се разглеждат следните въпроси: § 1. Предпоставки за даване на съгласие за пътуване на дете в чужбина, § 2. Правно действие на даденото съгласие за пътуване на дете в чужбина, § 3. Форма на изразеното съгласие за пътуване на дете в чужбина.

Глава трета е озаглавена „Решаване на спора при липса на съгласие за пътуване на дете в чужбина“. Тя включва § 1. Съдебна процедура за искане на разрешение за пътуване на дете в чужбина, § 2. Практика на ВКС и ВАС по въпроса, свързан с пътуване на дете в

чужбина, § 3. Практика на Съда на ЕС и на ЕСПЧ по въпроса, свързан с пътуване на дете в чужбина, §4 „Приложение на процедурата по реда на чл.127а СК при спор или разногласие между родители за пътуване на дете в чужбина .

В **глава четвърта** – „Защита на интересите на детето и на другия родител по българското законодателство при спазване на реда за пътуване на дете в чужбина“ се разглеждат последователно § 1. Механизъм на защита при липса на съгласие на родител за пътуване на дете в чужбина, § 2. Съдебно производство по реда на чл.126 о СК за връщане на дете в обичайното му местоживееене, § 3. Иск по реда на чл.127 от СК за предоставяне на родителски права. Предаване и връщане на детето.

Глава пета, озаглавена „Основни правни средства за защита на неправомерно извеждане на дете в чужбина съгласно правото на ЕС, касае въпросите на § 1.Предотвратяване неправомерното извеждане на дете в чужбина, § 2.Принудителни способности за изземване на детето, когато е изведено извън пределите на Република България, § 3. Способи за връщане на детето, съгласно Кодекса на МЧП, когато се каса за държави извън ЕС, § 4.Защита съгласно Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвличане на деца от 1980 г. Защита, предоставяна от други актове, § 5. Приложение на медиацията по въпроси, свързани със защитата на детето.

Научни приноси на дисертационния труд

По-конкретно могат да се посочат следните основни научни резултати и приноси на дисертационния труд:

1.Направен е исторически и сравнително-правен преглед и анализ на родителските права и задължения, както и на реда за пътуване на дете в чужбина, като са изследвани международноправните актове и актовете на ЕС в посочената материя;

2.Анализирана е злоупотребата с право на пътуване в чужбина, при която единият родител извежда детето зад граница, и на практика лишава другия родител и детето от контакта помежду им;

3. Направена е характеристика на механизма за предоставяне на съгласие, даване на „заместващо“ съгласие по съдебен ред, както и методите за защита интереса на детето и правата на другия родител при неправомерно извеждане в чужбина.

4.Разгледани са подробно правоотношенията родител — дете, както и обстоятелството дали родителите са в брак, разделени или във фактическо съжителство, за изясняване на различните хипотези при пътуване на детето в чужбина, както и за упражняването на родителските права и задължения в интерес на детето.

5.Отделено е внимание на предпоставките, които следва да са налице, за да може детето свободно да напусне пределите на държавата.

6.Разгледани са подробно особеностите на хипотезите, касаещи разногласие между родителите за пътуване на детето в чужбина, като спорът се решава по реда на чл. 127а от Семейния кодекс, а относно местоживеенето – по реда на чл. 127, ал. 2 или чл. 59 от СК.

7.Посочени и анализирани са критериите при даването, респективно при отказа от даване на заместващо съгласие от съда, за пътуване на детето.

8. Обоснован е извода, че административният ред за изземване на дете се прилага не само в тясната хипотеза, когато то се е отклонило или е било отклонено от местоживеенето си, но и в тези случаи, при които местоживеенето е запазено, но е нарушено изискването и правното положение детето да живее с родителите си или с единия от тях.

9.Подробно са анализирани способите за връщане на детето съгласно международното и европейското право.

11. Направени са конкретни предложения de lege ferenda:

- Да се добави към чл. 126, ал. 2 изр. първо от СК следното: „Когато детето се отклони, бъде отклонено от местоживеенето си *или е неправомерно изведено или задържано в чужбина*, районният съд по настоящия адрес на родителя по негово искане постановява връщане на детето, след като го изслуша.“

- Да се предвиди възможност детето да изкаже своето мнение преди провеждане на принудителното изпълнение. Може да се приложи принципа залегнал при производствата по чл. 126 и чл. 127 от СК и прогласен от чл. 15, ал. 1 от ЗЗДет, където е предвидено, че детето бива изслушано в производството с оглед защита на „най-добрият му интерес“.

- Необходимо е да се разработи реално действащ административно правен механизъм за предоставяне на защита на неправомерно изведени или задържани деца. Водещите европейски законодателства отдавна имат въведени подобни механизми. Следва да бъде посочено, че връщането на детето се изпълнява от конкретна административна структура, за да е ясно към кого следва да бъде насочено административното производство, както и от кого следва да се търси резултат от изпълнението.

Критични бележки и препоръки

В дисертационния труд е включено съдържание, което е ненужно. На първо място, обяснителните бележки на отделни термини относно дефиниции от с.13-37. На второ място, не е необходимо да се разглежда общото понятие родителски права и задължения в § 2. на Глава първа, тъй като не допринася за изясняване тезисите на докторанта. На трето място, не е необходимо да се включват и Приложенията към дисертацията.

Съдебната практика и практиката на Съда на правата на човека е по-удачно да бъде включена в основния текст, а в основния текст на дисертацията.

III. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания по гражданско и семейно право и способност за самостоятелни научни изследвания. С оглед на постигнатите научни резултати дисертацията представлява интерес както за правната теория, така и за практиката.

В заключение изразявам положителната си оценка, че представеният за защита пред научно жури дисертационен труд на тема **„Ред за пътуване на дете в чужбина и последици от неспазването му”** отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и чл.53 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Гражданско и семейно право” на **Милен Руменов Ангелов** - докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Гражданскоправни науки” на ПИФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

София, 5.08.2020 г.

Рецензент:

д-р Таня Йосифова

доцент по Гражданско и семейно
право в ЮЗУ „Неофит Рилски“